

**BOLALARNI TASVIRIY FAOLIYATIDA NO'ANANAVIY RASM
CHIZISH TEXNIKASI YORDAMIDA IJODIY TASAVVURNI
RIVOJLANTIRISH.**

**РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОГО ВОООБРАЖЕНИЯ В РИСОВОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ НЕТРАДИЦИОННЫМИ ПРИЕМАМИ
РИСОВАНИЯ.**

**DEVELOPING CREATIVE IMAGINATION IN CHILDREN'S DRAWING
ACTIVITIES WITH NON-TRADITIONAL DRAWING TECHNIQUES.**

Omanboyeva Charos Abdushukr qizi

**Talim tarbiya nazariyasi va metodikasi(maktabgacha ta'lim) 1-bosqich
magistranti.**

Annotasiya:Ushbu maqolada bolalarni tasviriy faoliyatida no'anaviy rasm chizish texnikasi yordamida ijodiy tasavvurni rivojlantirish haqida fikr yuritilgan.

Аннотации: Данная статья посвящена развитию творческого воображения детей с использованием нетрадиционных приемов рисования в их изобразительной деятельности.

Annotation:This article focuses on developing children's creative imagination using non-traditional drawing techniques in their visual activities.

Tayanch so'zlar: Rang, ritm, kompetensiya,usul,uslub,rasm texnikasi,kreativ,vizual materiallar.

Ключевые слова: Цвет, ритм, компетенция, метод, стиль, техника рисования, творческие, изобразительные материалы.

Key words: Color, rhythm, competence, method, style, painting technique, creative, visual materials.

Bolalar uchun noan'aviy rasm chizish texnikasi bu ushbu yoshdagi eng muhim va dolzarb narsa rasmdir. Chizish - bu juda qiziqarli va shu bilan birga qiyin jarayon. Tarbiyachi rasm chizishning [turli xil usullaridan](#), shu jumladan noan'aviy usullaridan foydalanib, unga muhabbatni kuchaytiradi tasviriy san'at, rasm chizishga qiziqishni uyg'otadi. Bolalar bog'chasi turli xil usul va uslublardan foydalanish mumkin noan'aviy rasm chizish uchun qulay maskan, ko'pgina olimlar an'aviy bo'lmagan rasmlarning barcha turlaridan kirish mumkin deb

hisoblashadi erta yosh bolalarni texnologiyaning o'ziga xos xususiyatlari bilan tanishtirish faqat tarbiyachining rasm chizish jarayonida ishtirok etish darajasida. An'anaviy bo'lmagan rasm texnikasi juda ko'p, ularning g'ayrioddiyligi shundaki, ular bolalarga tezda kerakli natijaga erishishga imkon beradi. Masalan, qaysi bola barmoqlari bilan rasm chizishni, o'z kafti bilan bosma nashrni, qog'ozga qoralashni va kulgili rasm olishni qiziqitirmaydi. Maqsad: noan'anaviy rasm chizish texnikasi bilan yosh bolalarni tanishtirish, rasmga qiziqishni shakllantirish va aqliy jarayonlarni rivojlantirish (diqqat, nutq, idrok, fikrlash, tasavvur). Vazifalar Bolalar uchun · Kichikroq bolalarni tanishtiring maktabgacha yosh noan'anaviy chizish usullari bilan, tasviriy faoliyatga qiziqishni shakllantirish. · Maktabgacha yoshdagi bolalarni turli xil vizual materiallar bilan ishlashning eng oddiy usullarini o'zlashtirishga ko'maklashish. · Qo'llarning nozik harakat qobiliyatlarini va teginish sezgisini rivojlantirish; · Kuzatuvchanlik, aniqlik, hissiyotlarga javob berish, qat'iyatlilikni tarbiyalash. · Boshqarish va o'zini boshqarish qobiliyatlarini shakllantirish. Ota-onalar uchun · Ota-onalarni an'anaviy bo'lmagan rasm chizish texnikasi bilan tanishtirishga ko'maklashish; · Bolalar bilan birgalikdagi ijodlarini rag'batlantirish; · Bolalarni tarbiyalash va o'qitishda ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik aloqalarini o'rnatishga ko'maklashish; O'qituvchilar uchun · Bolalar tomonidan noan'anaviy rasm chizish texnikasini rivojlantirish orqali ta'lim, taraqqiyot va tarbiyaviy vazifalarning bajarilishini ta'minlash. · Loyiha doirasida bolalarning kattalar bilan mustaqil va birgalikdagi faoliyati uchun sharoit yaratish; Kutilayotgan natija Bolalar · Bolalarda rasmning an'anaviy bo'lmagan usullari haqida bilimlarni shakllantirish; · Maktabgacha yoshdagi bolalar tomonidan turli xil ko'rgazmali materiallar bilan ishlashning eng oddiy usullariga egalik qilish; · O'quvchilarning an'anaviy bo'lmagan rasm usullarini mustaqil ravishda qo'llash qobiliyati; · Barmoqlarning nozik motorli ko'nikmalarini rivojlantirish, tasavvur, mustaqillik. · Bolalar tomonidan ijodkorlikning namoyon bo'lishi va o'ziga bo'lgan ishonchni rivojlantirish. Ota-onalar · noan'anaviy usullardan foydalangan holda rasm chizish masalasida o'quvchilar ota-onalarining vakolatlarini oshirish; · Ota-onalar tomonidan bola bilan muloqot qilishda bilim va amaliy ko'nikmalarni egallash. · Guruh hayotini birgalikda tashkil etishda ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik aloqalarini shakllantirish. O'qituvchilar · Mavzu bo'yicha uslubiy, didaktik va ko'rgazmali materiallarni to'ldirish va boyitish. · Badiiylikni shakllantirishda maktabgacha ta'lim muassasalarining kasbiy darajasi va pedagogik vakolatlarini oshirish - ijodkorlik noan'anaviy rasm chizish texnikasini qo'llash orqali boshlang'ich maktabgacha yoshdagi bolalar; · Tarqalish o'qitish tajribasi foydalanishda vizual texnologiya, elektron ta'lim manbalari. Bolalar bilan ishlash shakllari : O'yin vaziyatini yaratish, ish ketma-ketligini gapirish, kuzatish, rasmlarga qarab suhbatlashish, o'qish fantastikatashkil etilgan tadbirlar.

Loyiha « 2-3 yoshdagi bolalar bilan ishlashda turli noan'anaviy chizish usullaridan foydalanish » Loyihani amalga oshirish bosqichlari 1 bosqich tayyorgarlik 1. Ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlarni, uslubiy adabiyotlarni, Internet-resurslarni o'rganish va tahlil qilish; ushbu mavzu bo'yicha dasturiy va uslubiy ta'minotni tanlash; vizual namoyish, tarqatma materiallar. 2. Loyiha mazmunini ishlab chiqish: "2-3 yoshdagi bolalar bilan ishlashda noan'anaviy rasm chizishning turli usullaridan foydalanish". 3. Loyihani amalga oshirishga qaratilgan kelgusi tadbirlarni rejalashtirish. 2-bosqich asosiy 1. Yosh guruh bolalarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishni rag'batlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish. 2. Kichik maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy faoliyatida ko'nikmalarni shakllantirish, o'qituvchi, bolalar va ota-onalarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish. 3 bosqich final 1. Ko'rgazmani tashkil etish 2. Tanlovlarda, festivallarda qatnashish (tuman, viloyat, xalqaro) Mahsulotlar loyiha faoliyati: rasmlar, ko'rgazmalar. Loyiha faoliyati: An'anaviy bo'lmagan usullardan foydalangan holda birgalikda rasm chizish bo'yicha faoliyatning uzoq muddatli rejasi Oy An'anaviy bo'lmagan rasm texnikasi Mavzu oktyabr barmoqlarni bo'yash Rangli barmoqlar Maqsadlar:bolalarni barmoqlari bilan bo'yashga o'rgatish, rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Material: qo'lda yoki suyultirilgan guash bilan chizish uchun maxsus bo'yoqlar, jamoaviy rasm uchun bitta katta varaq, suv, peçeteler. Plastinada mevalar Maqsadlar: barmoqlar yordamida bo'yoqlar bilan rasm chizish mahoratini mustahkamlash, ranglar haqidagi bilimlarni mustahkamlash, rasm chizishga qiziqishni shakllantirish. Material: qo'lda yoki suyultirilgan guash bilan chizish uchun maxsus bo'yoqlar, rezavorlar, qog'oz doiralari, suv, peçeteler tasvirlangan tayyor rasm. noyabr qo'lda rasm chizish Rangli palmalar Maqsadlar:bolalarni kaftlari bilan rasm chizishga o'rgatish; rasm chizishga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish; uy mahoratini rivojlantirish. Materiallar:qo'lda yoki suyultirilgan guashda yoki turli rangdagi akvarellarda chizish uchun maxsus bo'yoqlar; jamoaviy rasm chizish uchun katta formatli rasm qog'oz, qo'llarni chayish uchun idishda suv; likopchalar; salfetkalar. Qushlar Maqsadlar: bolalarni kaftlari bilan rasm chizishga o'rgatish; ranglar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish; uy mahoratini rivojlantirish. Materiallar: qo'l bilan chizish uchun maxsus bo'yoqlar, suyultirilgan guash, akvarel, A4 formatdagi bo'yoqlar bilan rasm chizish uchun qog'oz (bolalar soniga ko'ra); qo'llarni yuvish uchun idishda suv; likopchalar; salfetkalar. dekabr barmoqlarni bo'yash Sariq barglar uchib ketadi Maqsadlar:bolalarni barmoqlari bilan guash bilan rasm chizishga o'rgatishni davom eting; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish, kundalik ko'nikmalarni rivojlantirish. Material: chizilgan - namuna, chizilgan qog'oz varaqlari daraxtlar (bolalar soniga ko'ra), sariq guash, suv, salfetkalar. Yomg'ir, ko'proq

yog'ingarchilik Maqsadlar: bulut va yomg'irni barmoqlaringiz bilan tasvirlashga o'rgating. Moviy rang haqida bilimlarni birlashtirish. Rang va ritm tuyg'usini rivojlantirish. Tabiatni bilish va ularning taassurotlarini vizual faoliyatda aks ettirishga qiziqishni tarbiyalash. Materiallar: A4 qog'ozli varaqlar (bolalar soniga ko'ra), ko'k guash bo'yoqlari, suv, salftkalar. yanvar barmoqlarni bo'yash Rojdestvo daraxtini kiyintiring Maqsadlar:namunalar bo'yicha (ko'rsatmasdan) barmoqlaringiz yordamida bo'yoqlar bilan o'z-o'zidan rasm chizishni o'rgating; ranglar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasm chizishga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish; uy mahoratini rivojlantirish. Materiallar: qo'l bilan chizish uchun maxsus bo'yoqlar, suyultirilgan [guash yoki akvarel](#); rasmlar uchun bo'shliqlar bilan A4 bo'yoqlari bilan rasm chizish uchun qog'oz (bolalar soniga ko'ra): Rojdestvo daraxtlari konturlari; bankalardagi suv; salftkalar; tayyor rasm namunadir. Konfeti Maqsadlar:bolalarni barmoqlari bilan rasm chizishga o'rgatishni davom eting; rang bilan tanishtirish, ranglar haqidagi bilimlarni mustahkamlash; rasm chizishga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish; uy mahoratini rivojlantirish. Materiallar: qo'l bilan chizish uchun maxsus bo'yoqlar, suyultirilgan guash yoki akvarel; A4 bo'yoqlari bilan rasm chizish uchun qog'oz (bolalar soniga ko'ra); bankalardagi suv; salftkalar; sumkada konfeti yoki konfeti bo'lgan kraker. fevral shtamp Kublar Maqsadlar:yog'och figuralardan foydalangan holda bolalarni shtamp bilan bo'yashga o'rgatish; bir varaqda harakatlanish; ranglar va shakllar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Materiallar: guash; Bo'yoq bilan rasm chizish uchun A4 varaq (bolalar soniga qarab); yog'och figuralar - kublar (lak yoki bo'yoq bilan ishlov berilmagan); polietilen qoplamalar; banklardagi suv; salftkalar; ko'p rangli kublar. Minoralar Maqsadlar:yog'och bloklardan foydalangan holda bolalarni shtamp bilan bo'yashga o'rgatishni davom eting; ikki rangdan foydalanganda ritmni kuzating; qog'oz varag'ida harakat qilish, bosmalarni bir-biriga nisbatan ma'lum bir tarzda tartibga solish; ranglar va shakllar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Materiallar:bo'yoqlar - gouache yoki akvarel; Bo'yoq bilan rasm chizish uchun A4 varaq (bolalar soniga qarab); yog'och figuralar - kublar (lak yoki bo'yoq bilan ishlov berilmagan); polietilen qoplamalar; banklardagi suv; salftkalar; bino to'plamidan rangli kublar. mart paxta chig'anoqlari bilan rasm chizish Mimoza novdasi Maqsadlar: paxta chig'anoqlari bilan mimoza novdasini chizishni o'rganing; ranglar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; onangizga o'z qo'llaringiz bilan sovg'a qilish istagini tarbiyalash. Materiallar: rasm chizish uchun blankalari bo'lgan qog'oz varaqlar (bolalar soni bo'yicha); paxta kurtaklari; sariq gouache bo'yoq; salftkalar; stakan suv; rasm chizish namunadir. Ro'molchadagi naqsh Maqsadlar: bolalarni

paxta kurtaklari bilan rasm chizishga o'rgatishni davom eting; bir varaqda harakatlanish; ranglar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Materiallar: rasm - namuna; kvadrat qog'ozli oq qog'oz; paxta kurtaklari; gouache. aprel jab Mushuk mushukchalar

Maqsadlar: bolalarni yarim quruq qattiq cho'tka bilan ovlash texnikasi bilan tanishtirish (hayvonlarning sochlariga taqlid qilish); qattiq cho'tka bilan surish orqali toza rasmda mashq bajarish; hayvonni tasvirlashga teksturani o'rgatish; ranglar haqidagi bilimlarni aniqlashtirish va mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Materiallar: rasm - bu namuna; chizmalar uchun blankalari bo'lgan qog'oz varaqalar: mushukchaning konturli tasviri (bolalar soni bo'yicha); turli rangdagi gouache; qattiq cho'tkalar.

Dandelionlar **Maqsadlar:** bolalarni poking texnikasi bilan tanishtirishni davom eting; poke texnikasida mashq qilish; ranglar haqidagi bilimlarni mustahkamlash; rasmga qiziqish va ijobiy munosabatni shakllantirish. Materiallar: rasm - bu namuna; chizmalar uchun blanklar bilan qog'oz varaqalari; sariq, yashil va oq rangdagi govush; qattiq cho'tkalar.

Ota-onalarga maslahat berish taklif qilindi: "Bolalar va ota-onalarning birgalikdagi faoliyatida an'anaviy bo'lmagan rasm chizish texnikasi", "An'anaviy bo'lmagan rasm chizish texnikasi yosh guruh", "Pochta markalari bilan g'ayrioddiy rasm chizish". O'qituvchilar uchun maslahatlar: "Kichik maktabgacha yoshdagi bolalar bilan an'anaviy bo'lmagan rasm usullaridan foydalanish", "2-3 yoshli bolalar bilan poke usuli bilan rasm chizish".

Xulosa Bolalar noan'anaviy materiallarga juda qiziqishadi, badiiy materiallar qanchalik xilma-xil bo'lsa, ular bilan ishlash shunchalik qiziqarli bo'ladi. Shuning uchun tanishish yosh maktabgacha yoshdagi bolalar noan'anaviy chizish texnikasi bilan nafaqat bolalarning tasviriy faoliyatga qiziqishini oshirishga, balki ijodiy tasavvurni rivojlantirishga ham hissa qo'shadi. An'anaviy bo'lmagan rasm chizish texnikasidan foydalanish qulaylik, erkinlik muhitini yaratadi, bolalarning tashabbuskorligi, mustaqilligini rivojlantirishga yordam beradi, bolaga ob'ekt obrazidan uzoqlashishga, o'z his-tuyg'ulari va his-tuyg'ularini rasmda ifoda etishga imkon beradi, bolada uning qobiliyatlariga ishonchni kuchaytiradi, faoliyatga hissiy jihatdan ijobiy munosabatni yaratadi. Ob'ektni tasvirlashning turli usullariga ega bo'lgan holda, bola maktabgacha yoshdagi bolaning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradigan tanlash imkoniyatini qo'lga kiritadi. Tashkilot ta'lim faoliyati tomonidan badiiy ijod noan'anaviy rasm chizish texnikasidan foydalangan holda quyidagi narsalarning rivojlanishiga yordam beradi:

- Taxminiy tadqiqot faoliyati, maktabgacha yoshdagi bolalar. Bolaga tajriba o'tkazish imkoniyati beriladi (bo'yoqni sovunli ko'pik bilan aralashtiring, xamirlang, ustiga gouache yoki akvarel surting tabiiy materiallar va hokazo.).
- Miya korteksining nutq sohasini rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan barmoqlarning nozik vosita qobiliyatlari.
-

Aqliy jarayonlar (tasavvur, idrok, diqqat, vizual xotira, fikrlash) · Taktil sezgirlik (barmoqlarning bo'yoq bilan bevosita aloqasi bilan, bolalar uning xususiyatlarini o'rganadilar: zichlik, qattqlik, yopishqoqlik); Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki g'ayrioddiy hamma narsa bolalarning e'tiborini tortadi, ularni hayratga soladi. Bolalar tarbiyachiga bir-birlariga savollar berishni boshlaydilar, so'z boyligi boyitiladi va faollashadi. An'anaviy bo'lmagan rasm ijodiy tasavvurga asoslangan, bu qiziq, chunki barcha bolalar uchun rasmlar har xil. U soddaligi va qulayligi bilan o'ziga jalb qiladi, taniqli narsalardan badiiy materiallar sifatida foydalanish imkoniyatini ochib beradi. Va asosiysi, noan'anaviy rasm chizish bolaning umumiy aqliy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Axir, asosiy narsa yakuniy mahsulot - rasm yoki hunarmandchilik emas, balki shaxsiyatni rivojlantirish: o'z qobiliyatlariga bo'lgan ishonchni shakllantirish. Bolalar ijodiy amaliyot bilan shug'ullanishlari uchun kattalardan ba'zi ko'rsatmalar zarur. Shuning uchun ota-onalarga har bir bolaning qobiliyatini o'z vaqtida ochib berish va bolalarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradigan tegishli tavsiyalar berish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Hamrayeva, A. (2021). Ta'lim jarayonini tashkil etishga nisbatan texnoloik yondoshuv. *Мактабгача таълим журнали*.

2.Hamrayeva, A. (2021). Педагог тарбиячиларда компетентликни ривожлантириш. *Мактабгача таълим журнали*, 3(Preschool education journal).

3. Hamrayeva.A - Мактабгача таълим журнали, 2021 [Ta'lim jarayonini tashkil etishga nisbatan texnoloik yondoshuv](#)

4.[Development of professional competence of the future pedagogical teacher](#)

XA Farxadovna - European Journal of Molecular&Clinical Medicine, 2021

5.[Oliy ta'lim muassasasi talabalarining kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning mazmuni](#)

AF Hamrayeva - Academic research in educational sciences, 2021

6.Хамраева, А. Ф. (2021). БЎЛАЖАК ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИГИНИНГ

ШАКЛЛАНИШИНИНГ ДИДАКТИК АСОСЛАРИ. *Academic research in educational sciences*, 2(10), 1082-1086.

7.Хамраева, А. Ф. (2021). ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ТАЛАБАЛАРИДА КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТАВФСИФИ. *Academic research in educational sciences*, 2(10), 1110-1114.